

ΠΑΝΔΑΙΣΙΑ

ΗΘΙΚΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΤΡΙΣ ΤΟΤ ΜΗΝΟΥΣ

ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΙ ΠΟΛΛΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΔΙΑΦΕΡΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΥΠΟ

Δ. Χ' ΔΑΝΙΗΛ

ΑΓΓΕΛΙΑΙ

- Ή ελγ 8 σελ. 25 φρ.
- Ή εμίσεια 15 "
- Ή γραμμή 0.25 "

Μελέται επιστημονικά, κοινωνικά και διδακτικά. σύμφοροι πρός τον σκοπόν του Περιοδικού, καταγράφονται.

Journal «Πανδαισία» — Варна — Олимпоу Д.з.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ

- Εσωτερικού φρ. 6
- Εξωτερικού φρ. 7

Τὰ πρός δημοσιεύσαι εγγράφα δέν επιτρέπονται.

Διεύθυνσις: Rédaction de la Revue grecque «Πανδαισία» — VARNA (Bulgarie).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τὰ χρήματα κατά τον σύγχρονον Άγγλον φιλόσοφον και έφοχον πολιτικόν, Σιρ Δζων Λάββοκ.—Ο όξυθυμος.—Ή άρσις του σχίσματος (Συνέχεια).—Ή μέθη.—Διάφορα.—Άλληλογραφία

ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟΝ ΑΓΓΛΟΝ ΦΙΛΟΣΟΦΟΝ ΚΑΙ ΕΞΟΧΟΝ ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ

ΣΙΡ ΔΖΩΝ ΛΤΒΒΟΚ

ΚΕΙΝΟ τό όποιόν θα σέ καταστήση πλούσιον «ή πτωχόν δέν είναι. ότι θα κερδήσης, «άλλά μάλλον ό,τι θ' «απανήσης», έλεγε πεπειραμένος τις Κουάκερος.

Άν και δέν πρέπει να επιθυμώμεν να γείνωμεν πλούσιοι, είναι όμως νόμιμον και αναγκαίον να εξοικονομώμεν χρήματα και να έναποταμιεύωμεν διά τό άβέβαιον μέλλον. Είναι πολύ λυπηρά ή παροιμία: «Όταν ή πτωχεία έμβαίνει διά της θύρας, ό έρωσ φ' ει διά του παραθύρου». Άλλ' είναι θλιβερόν να βλέπη τις την γυναίκα και τά τέκνα του άνευ τροφής, ένδυμάτων ή φαρμάκων να μη δύναται να παρέχη εις αυτά αναπαύσεις τινάς ή αναγκαίαν τινα αλλαγήν άέρος, και να σκέπτεται ότι ήτο δυνατόν να έλειπον τά παθήματα ταύτα δι' όλίγησ περισσοτέρας επιμελείας ή διά της θυσίας ήδονής τινος, έστώ και άθώας. Οικονομία, πρός άπλήν επισώρευσιν χρημάτων, είναι βεβαίως έλεινότερη: άλλ' οικονομία διά να διαφυλάττη τις την άνεξαρτησίαν του είναι έργον δίκαιον και άνδρικόν.

Έχε βιβλίον έξόδων και κράτει αυτό τακτικώς. Δέν λέγω ότι είναι ανάγκη να σημειούς και αυτά τά έλάχιστα έξοδα, αλλά γνώριζε πάντοτε ποϋ έξωδιάσας

τό χρήμά σου και τί έδαπάνησας δι' έκαστον πράγμα.

Ο γνωρίζων πάντοτε τί έχει εν τῷ θυλακίω του, και την τιμήν των όσα αγοράζει, δέν θα δαπανή ποτε άνοήτως. Οί κατασπαταλώντες τά χρήματά των, πράττουσι τοϋτο πάντοτε, έχοντες κεκλεισμένους τούς όφθαλμούς. Ουδείς είναι τόσον άρρων, ώστε να κατατρέψη έαυτόν εν γνώσει και έκουσίως.

Πρό πάντων μη υπέρβαινε ποτε τούς πρός συντήρησίν σου πόρους. Βάλλε κατά μέρος μικράν τινα ποσότητα κατ' έτος, όσονόηποτε έλάχιστη, και αν είναι. Και πρό πάντων μη κάμνε χρέη. Ο Μικιάβμπερ εν τῷ «Δαβίδ Κοππερφιελδ» του Δίκενς λέγει:

«Έχετε 500 φρ. έσοδα; Δαπανήσατε 499 φρ. ποσόν είναι τό αποτέλεσμα; Ή εϋτυχία. Έχετε 500 φρ. έσοδα; Έξωδιάσατε 501 φρ. τί τό συμπέρασμα. Ή δυστυχία». Και εν τούτοις ή διαφορά είναι μόνον 2 φράγκων. Ή παρατήρησις αύτη, αν και εκ στόματος κωμικού, είναι όμως όρθοτάτη.

Δέν είναι υπερβολή, αν βεβαιώση τις, ότι τά χρέη είναι αληθής δουλεία και αίγματοςία. «Ο πάντοτε δανειζόμενος, πάντοτε υποφέρει». Ο Όράτιος Γκρίλεϋ, άνηρ μεγάλης πείρας, είχε δίκαιον να λέγη: «Ή πείνα, τό ψυχος, τά βράκη, τό κοπιωδέστερον των έργων, ή περιφρόνησις, αι ύποφίαι, αι άδικαι κατηγορίαι, είναι βαρέα πράγματα: αλλά τά χρέη είναι τι χειρότερον. Μη έγε ποτέ χρέη. Άν έχης 50 μόνα σόλδια, αγοράσον όλίγον άραβόσιτον και έψήσας φάγε αυτόν. Άλλ' μη χρεώσται εις κανένα, ουτε εν δολλλάριον.

«Ο κόσμος, έλεγεν ό Κόβδεν, διαιρείται εις 2 κλάσεις: εις τούς οικονομήσαντας και εις τούς δαπανήσαντας τό χρήματά των. Αί οίκιαί, οι μύλοι, αι γέφυραι, τά πλοία, και πάντα τά μεγάλα έργα, τά άποτελούντα τον πολιτισμόν και την εϋτυχίαν της άν-

θρωπότητος, εἶναι ἔργα τῶν οἰκονόμων· οἱ δὲ καταπαγέντες τὴν περιουσίαν τῶν ἐγένοντο δούλοι τῶν. Ἡ φύσις καὶ ἡ Πρόνοια οὕτως ὤρισαν πάντοτε. Θά ἤμην ὁ χεῖριτος ἀπατεῶν ἂν ὑπεσχόμεν εἰς οἰανδήποτε ἀνθρώπων τάξιν τὴν εὐτυχίαν διὰ τῆς ἀπρονοησίας, τῆς ἀμεριμνίας, καὶ τῆς ὀκνηρίας.»

«Ὁ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος ἐν Ἐφέσῳ, ἔλεγεν ὁ Πλούταρχος, εἶναι ἄσυλον καὶ ἱερὸν διὰ πάντα ὀφειλέτην, καταδικωόμενον ὑπὸ τῶν πιστωτῶν του· ἀλλὰ τὸ ἄσυλον καὶ τὸ ἱερὸν τῆς Οἰκονομίας εἶναι ἀνοικτὸν πανταχοῦ εἰς τὰς ἐγκρατεῖς ψυχάς. Ἐκεῖ εὐρίσκουσι τὴν τιμὴν καὶ τὴν χαρὰν, καὶ ἐλευθέρως ἀπολαύουσι πολλὰ ἀγαθὰ». Μὴ δανείζου λοιπὸν καὶ μὴ δάνειζε εἰμὴ εἰς τὰς ἐργασίας. Δὲν θὰ σὲ ἀποδοθῇ ποτὲ οὔτε τὸ χρῆμά σου, οὔτε ἡ ὀφειλομένη εὐγνωμοσύνη· διότι ὁ χρεώστης σου θὰ εἶναι πάντοτε δυσηρεστημένος ἐναντίον σου. Δίδε λοιπὸν γενναίως κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεών σου· μὴ ἔλπριζε ὁμῶς νὰ σοὶ τὰ ἐπιστρέψωσιν

Ἄν τὰ χρήματα κερδαίνωνται βραδέως, μὴ ἀποβάλλῃς τὸ θάρρος σου. Καὶ αὐτὴν τὴν μακροτάτην νύκτα διαδέχεται ἐπὶ τέλους ἡ ἡμέρα. Ἄλλ' ἂν τυχαίως πλουτήσης, μὴ γίνου ἄσωτος, ἀναλογιζόμενος ὅτι ἡ καλὴ τύχη δὲν διαρκεῖ πάντοτε. Ὅχι ὀλίγοι κατεστράφησαν, μεθυσθέντες ἐκ τῆς πρώτης ἐπιτυχίας.

Μὴ σπεῦδε λοιπὸν πολὺ νὰ πλουτήσης. Καὶ μὴ καταβασανίζῃσαι ἀπὸ τὴν ἀνησυχίαν τῶν χρημάτων. Ἄν καὶ ὀλίγοι εἶναι οἱ ἀποκτῶντες μεγάλα πλούτη, ἕκαστος ὁμῶς δύναται νὰ ἐξοικονομῇ τὰ πρὸς τὸ ζῆν δι' ὀλίγης ἐπιμελείας καὶ οἰκονομίας. Συχνάκις γίνονται λόγον περὶ πλούτου κακῶς κερδηθέντος. Ἄλλὰ τῆ ἀληθείᾳ καὶ ἡ πτωχεία εἶναι ἀποτελεσμά τῆς ἀτιμίας. Ἄληθῶς πτωχοὶ δὲν εἶναι οἱ μηδὲν ἔχοντες, ἀλλ' οἱ ἔχοντες τὰς περισσοτέρας ἀνάγκας.

Ὁ Σὺρ Δζάμες Πάγκετ,¹⁾ ἐν τινι τῶν ἀξιολόγων αὐτοῦ διαλέξεων, ἀναφέρει στατιστικὴν τινα περὶ τῶν μαθητῶν του Ἐκ 1000 μαθητῶν του, τῶν ὁποίων τὸν βίον ἠδυνήθη νὰ παρακολουθήσῃ, 200 ἐγκατέλιπον τὸ ἱατρικὸν ἐπάγγελμα, ἐκλτρονόμησαν ἢ ἀπέθανον ἑνωρίς. Ἐκ τῶν 800, ἄλλων οἱ 600 ἐπέτυχον καλῶς τινὲς μάλιστα ἀνῆλθον εἰς τὰ ὑψίστα ἀξιώματα. Ἐν συνόλῳ 56 ἀπέτυχον ἐντελῶς· οἱ 15 δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐπιτύχωσιν εἰς τὰς ἐξετάσεις τῶν 10 ἀπώλοντο ἕνεκα τῆς ἀκρασίας ἢ τῆς ἀσωτείας τῶν, ἐκ δὲ τοῦ συνόλου τῶν μαθητῶν του 25 μόνον ἀπέτυχον ἐξ

αἰτίων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεώς των. Ἔστε βέβαιοι ὅτι οἰονδήποτε καὶ ἂν εἶναι τὸ ἐπάγγελμα σας, ἂν εἴσθε πρόθυμοι νὰ ὑπηρετήσητε, θὰ εὐρίσκητε πάντοτε ἐργασίαν.

Τῆ ἀληθείᾳ, ὀλίγοι εἶναι οἱ ὀφείλοντες νὰ μεριμνῶσι περὶ πραγμάτων ἀληθῶς ἀνγκαιῶν πρὸν τὴν ζωὴν. Ἡ φύσις, ὀλιγα μόνον ἀπαιτοῦσα, παρέχει πολλά. Τὰ ὑπὲρ τὴν χρεῖαν εἶναι πάντοτε βαρῦτιμα. Ὁ Φραγκλῖνος εἶχε δίκαιον γράφω· «Ὅσα δαπανῶνται δι' ἐν μόνον πάθος, θὰ ἐξήρουν πρὸς ἀνατροπὴν δύο παιδιῶν».

Ἄναμνήσθητε τῆς ρήτρας τοῦ Δουκὸς τοῦ Βάλλεγκτων Μεγάλα συμφέροντα, κακὴ ἐγγύτης.

Μὴ ἔχε ὄλην σου τὴν περιουσίαν εἰς τὸν αὐτὸν σάκκον.

Ὅσονδήποτε εἰδήμων καὶ ἂν εἴσαι, καὶ ἂν ἀκόμη νομίζῃς ὅτι κατὰ βάθος γνωρίζεις τὸ ἐπάγγελμα σου, εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἴδῃς ὅλους σου τοὺς ὑπολογισμοὺς ἀποτυγχάνοντας. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἐμπειρότεροι τῶν ἐμπόρων καὶ τραπεζιτῶν ἀπατῶνται συχνάκις. Ὁ φρόνιμος δὲν πιστεῦει ὅτι ἔχει πάντοτε δίκαιον, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον.

Διδασκόμεθα ὅτι δύο καὶ δύο γίνονται τέσσαρα.

Γίνονται ὁμῶς καὶ εἴκοσι τέσσαρα.

Γυμνάσθητι εἰς τὴν ὑπομονὴν καὶ μάθε καὶ νὰ ἀδμονῆς καὶ στενοχωρῆσαι ἐν ἀνάγκῃ.

Ὁ Βαγκεχ¹⁾ ἔλεγεν ὅτι πολλοὶ κατεστρέφοντο εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις, διότι ἦσαν ἀνίκανοι νὰ μένωσιν ἡσυχοὶ καὶ ἐργασθῶσιν ἐν τῷ γραφείῳ των. Ἐκαστος, ἔκων ἄκων εἶναι ἐξ ἀνάγκης ἄνθρωπος τῆς ἐργασίας. Πάντες ἔχομεν τὰ καθήκοντα ἡμῶν· κατάστημα νὰ διευθύνωμεν, δαπάνας νὰ κανονίσωμεν¹⁾ καὶ αὐταὶ δὲ αἱ ἐλάχισται ὑποθέσεις εἶναι ἐνίοτε τόσον περιπεπλεγμέναι, ὅσον καὶ αἱ μεγάλαι.

Ἡ ἐπιτυχία εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις ἐξαρτάται πολὺ περισσότερον—καὶ πρέπει νὰ χαίρωμεν δι' αὐτὸ—ἐκ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, τῆς ἐπιμελείας καὶ τῆς τάξεως ἢ ἐκ τῆς μεγαλοφυίας. «Φρόντιζε διὰ τὸ κατάστημά σου λέγει τις παλαιὰ παροιμία, καὶ αὐτὸ θὰ φροντίξῃ διὰ σέ». Ὁ Ξενοφῶν διηγεῖται ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας, συναντήσας καλὸν τινα ἵππον, καὶ ἐπιθυμῶν νὰ μάθῃ διὰ τίνας τρόπου παχύνεται ἐντὸς ὀλίγου, ἠρώτησε τοὺς μάλλον διακεκριμένους ἵπποκόμους περὶ τοῦ τρόπου. «Τὸ μάτι τοῦ ἀφένδῃ» τῷ ἀπεκρίθησαν.

Εἶναι πολὺ σπουδαῖον νὰ ἀποκτήσῃ τις καλὰς

¹⁾ Διάσημος ἄγγλος ἱατρός.

¹⁾ Οἰκονομολόγος ἄγγλος.

πρακτικῶς ἔξεις εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις του.

Εἰς τῶν ἐξοχωτέρων μου φίλων μὲ ἐβεβαίωσεν πρὸ μικροῦ ὅτι, ἀναπολῶν εἰς τὴν μνήμην του πάσας τὰς περιστάσεις, καθ' ἃς εἶχεν ἰδῆ ἄνδρας μεγάλης ἀξίας καὶ ἰσχυροῦ χαρακτῆρος, ἐκπεσόντας καὶ ἀποτυχόντας, δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποδώσῃ τὴν ἀποτυχίαν αὐτῶν εἰς ἄλλο τι, εἰμὴ εἰς τὸ ὅτι ἦσαν ἐν γένει βραδεῖς πρὸς ἐνέργειαν, ἀττικοί, ἀνίκανοὶ νὰ συνδυάσωσιν εὐλιχρινῶς τὰς προσπάθειάς των πρὸς τὰς τῶν ἄλλων, ἐπίμονοι, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ, δὲν κατεῖχον πρακτικὸν νοῦν.

Ἐκάστη ἐργασία μικρὰ ἢ μεγάλη, ἔχει ἀνάγκην τάξεως καὶ μεθόδου. Εἰς τόπος διὰ καθὲν πρᾶγμα καὶ καθὲν πρᾶγμα εἰς τὸν τόπον του· ἰδοὺ τὸ ἀληθὲς ἀξίωμα. Τοποθετεῖτε ἕκαστον πρᾶγμα ἐπιμελῶς. Τιοιουτοτρόπως θὰ ἀποφύγητε πολλὰς ἀπωλείας χρόνου. «Μοὶ φαίνεται ὅτι λαμβάνω ἀκριβῆ ἰδέαν τῆς ἀτάξιας, λέγει ὁ Ξενοφῶν, φανταζόμενος γεωργὸν σπείροντα φύρδην μίγδην κριθῆν, σίτον, λάχανα, καὶ ἀναγκαζόμενον ἔπειτα, ὅταν ἔχει ἀνάγκην πλῆκούντος, ἄρτου, ἢ φαγητοῦ, νὰ διαχωρίσῃ αὐτὰ, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ τὰ ἔχη ἑτοιμα διὰ πᾶσαν ἀνάγκην». — Ἀναφέρει κατόπιν ὡς παράδειγμα τὸ πάθημα πλοίου. — «Διότι ἂν ὁ Θεὸς πέμψῃ τρικυμίαν, δὲν εἶναι βεβαίως τότε ἢ πρὸς ἀναζήτησιν τῶν γρειωδῶν ἢ ἢ πρὸς διαζέυθμισιν τοῦ κακοῦ ἐξοπλισμοῦ κατάλληλος στιγμή. Ὁ Θεὸς ἀπειλεῖ τότε καὶ τιμωρεῖ τοὺς ἀνάγρους· ἂν δὲ ἕνεκα τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ δὲν καταστρέφῃ τὸ πλῆρωμα τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι τὸ κυρίως ἔνοχον, πρέπει νὰ εὐχαριστῶμεν Αὐτῷ· καὶ ἂν προστατεύῃ καὶ σώξῃ τοὺς οὐδὲν ἀμελήσαντας, πρέπει βεβήματα διὰ τοῦτο νὰ εὐγνωμονῶμεν.

Οἱ φιλόσοφοι, τοὐλάχιστον οἱ περισσότεροι, ἀπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους μέχρι τοῦ Κάρλυλ, περιεφρόνουσιν τοὺς εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν ἀσχολουμένους· ἢ μᾶλλον αὐτὸ ἐμπόριον καὶ τὰς πραγματείας ὡς ἔργα ποταπὰ καὶ δὴ καὶ ἐξουτελιστικά. Ὁ Πλάτων ἠρνεῖτο ἐν τῇ Πολιτείᾳ του εἰς τοὺς ἐμπόρους πᾶν πολιτικὸν δικαίωμα. Ἔργον τόσον ταπεινωτικὸν ἐπαίετο εἰς τοὺς ξένους, ἂν συγκατετίθεντο καὶ αὐτοὶ εἰς τοῦτο. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ ἐμπόριον θὰ εἴναι πάντοτε ἀναγκάτως ἔργον πολλῶν, θὰ ἦτο τῇ ἀληθείᾳ λυπηρότατον ἂν τοῦτο καθ' ἑαυτὸ ἀπαισιῶς ἐπέδρα ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ συνυπάρχῃ μετὰ τῆς ἀνωτάτης μορφώσεως.

Εἶναι βέβαιον ὅτι ἄνθρωποι βεβητισμένοι εἰς πραγματείας ὀλίγον ἔχουσι καιρὸν δι' ἄλλας ἐπιχειρήσεις· ἀλλὰ ἀρκοῦμενος νὰ φέρω παραδείγματα ἐκ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς φιλολογίας, θὰ μνημονεύσω μόνον τοῦ Νάσμουθ, ἀστρονόμου καὶ βιομηχανοῦ τοῦ Γρότε, τρα-

πεζίτου καὶ ἱστορικοῦ τοῦ Σίρ Ἐβανς, χαρτοποιοῦ, Προέδρου τῆς Ἑταιρείας τῶν Ἀρχαιολόγων, καὶ Θησαυροφύλακος τῆς Βασιλικῆς Ἑταιρείας τοῦ Πρέσβιζ, ἐμπόρου, κατόπιν Καθηγητοῦ τῆς γεωλογίας ἐν Ὁξφόρδῃ τοῦ Ρόζερς, τραπεζίτου καὶ ποιητοῦ τοῦ Πράεδ, τραπεζίτου καὶ ποιητοῦ. Θὰ μοὶ ἐπιτραπῇ ἄρα γε νὰ προθέσω εἰς τὸν κατάλογόν μου καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρός μου, τραπεζίτου καὶ μαθηματικοῦ, καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη Θησαυροφύλακος καὶ Ἀντιπροέδρου τῆς Βασιλικῆς Ἑταιρείας;

Ὁ Κάρλυλ διαμαρτύρεται ἐντόνως κατὰ τῶν διδασκόντων ὅτι πρέπει νὰ ἀγοράζῃ τις τὸ εὐθηνέστερον καὶ νὰ πωλῇ ὅσον τὸ δυνατόν βαρυτιμότερον.

Ζητεῖ, χωρὶς νὰ ἐξηγήσῃ τὴν αἰτίαν, νὰ ὀρισθῇ ἢ κατωτάτη τιμὴ ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως, διὰ τὸν βάμβακα λ. γ. ὡς καὶ διὰ τὰ ἄλλα ἐμπορεύματα.

Ἰδοὺ κατ' αὐτὸν τί πρέπει νὰ λέγωμεν· «Δὲν ἐπιθυμοῦμεν νὰ κατασκευάζωμεν βάμβακα εὐωνότερον τῶν ἄλλων ἐθνῶν διὰ νὰ πωλῶμεν περισσότερον· θὰ πύσωμεν πωλοῦντες εὐθηνέστερον ἐκείνων ἢ συνεννοηθῶμεν διὰ νὰ πωλῶμεν εἰς τὰς αὐτὰς τιμὰς». Ἰδέαι ἀπραγματοποιήτοι καὶ χιμαιρικά. Ἄν πωλῶμεν ὀλιγώτερον βάμβακα θὰ ἀγοράζωμεν ὀλιγώτερα πρόβριμα. Ἄλλως τε καὶ αὐτὸς ὁ Κάρλυλ ἀναγνωρίζει ἐπιτόσον μικροτέρα εἶναι ἢ τιμὴ ὀρηματικῆς τιμῆς, τόσον περισσότερον πωλεῖται· οὕτως ὥστε ἂν ἐφρημόζετο ὁ κανὼν αὐτοῦ θὰ ὑπῆρχον ἄνθρωποι, οἵτινες ἂν καὶ ἔχουσι ἀνάγκην ἐνδυμάτων, δὲν θὰ εἶχον τὰ πρὸς τοῦτο χρήματα, ἕνεκα τῶν ὑψηλῶν τιμῶν. Ἰδυνάμειθα λαμπρότατα νὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς κατώτεραν τιμὴν, καὶ ἐν τούτοις δὲν ἐπιτρέπει νὰ τὴν δεχθῶμεν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον, ἐν τινι μέτρῳ, τινὰς μὲν θὰ ὑπέρει ἐνδυμάτων τροφῆς δὲ ἄλλους. Ἡ οὐσία αὕτη τοῦ ἐμπορίου συνίσταται ἐν τῇ συναλλαγῇ τῶν ὑφ' ἡμῶν ἐν μικρᾷ τιμῇ κατασκευαζομένων, μετ' ἐκείνων τὰ ὁποῖα δὲν δυνάμεθα νὰ κατασκευάσωμεν συμπερόντως. Ὡστε νὰ ἀγοράζῃ τις ὅσον τὸ δυνατόν εὐθηνέστερον καὶ νὰ πωλῇ κατὰ τὸ δυνατόν ἐπικερδέστερον, δὲν εἶναι μόνον ὁ ἀναπόρευτος τοῦ ἐμπορίου κανὼν, ἀλλὰ καὶ ὁ συμπερώτατος εἰς πάντας. Διότι ἀγοράζομεν ἀπὸ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἔχουσι τὴν μεγαλειτέραν ἀνάγκην νὰ πωλήσωσιν καὶ πωλοῦμεν εἰς τοὺς μάλιστα γρηθίζοντας αὐτῶν. Πᾶν ἄλλο εἶδος ἐνεργείας θὰ ὑπενηθίμιζε τὴν παρομίαν «γλαῦκα εἰς Ἀθήνας».

Τινὲς τῶν ἐκλαμπροτέρων ἀνδρῶν, τῶν εὐτυχεστέρων καὶ καλλιτέρων ἔζησαν πτωχοί. Ὁ Βορδσβέρτ ἐζήσεν ἐπὶ ἔτη μετὰ τῆς ἀδελφῆς του, ἔχων εἰσόδημα

37 μόνον φρ. καθ' ἑβδομάδα· αὐτὴ δὲ ἡ ἐποχὴ ἦτο ἢ εὐτυχεστάτη τοῦ βίου του.

Ἄν δὲν ἔχῃς τὸ εὐτύχημα νὰ εἶσαι πλούσιος, ἢ ἀνάμνησις καὶ ἡ ἀγάπη θὰ σοὶ παρέξωσιν ἴσως ἐν ταπεινῶ τινι ἀπογορητηρίῳ, μικρᾷ τινι οἰκίᾳ ἀγαπητοῖς τισι φίλοις, κόσμον, ὅστις θὰ σοὶ ἀρκέσῃ.

Δὲν ὑπάρχει ἀπάτη μᾶλλον διαδεδομένη τῆς ὑπερβολικῆς πίστεως εἰς τὴν δύναμιν τῶν χρημάτων.

Καὶ πρῶτον ὡς πρὸς τὴν τροφήν.

«Ἄν ὁ πλούσιος ἐπιθυμῇ νὰ εἶναι ὑγιής, πρέπει νὰ ζῆ ὡς εἰς τῶν πτωχῶν».¹

Γεῦμα ἀπλοῦν καὶ καλῶς παρασκευασμένον, ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ πολυτελέστατον τῶν συμποσίων. Ἡ ὑγιεινότης καὶ εὐχυμιωτάτη τροφή τιμᾶται ὀλίγου, ὅταν εἶναι τῆς ἐποχῆς ὄριμος, ἐκτός δὲ ταύτης οὐδεμίαν ἔχει γεῦσιν. Ἐν ὧν νωπὸν εἶναι ἀληθῆς εὐωχία.

Καὶ περὶ βιβλίων.

Πρέπει νὰ εἶναι τις πτωχός, πτωχότατος διὰ νὰ μὴ δύναται νὰ ἀγοράσῃ πᾶν ὅ,τι ἐπιθυμεῖ νὰ ἀναγνώσῃ. Τὰ καλλίτερα βιβλία· ἡ Ἁγία Γραφή, ὁ Σαίξπηρος, ὁ Μίλτων κτλ. ἀγοράζονται σήμερον ἀντὶ σμικροτάτου ποσοῦ.

Καὶ μήπως τὸ χρῆμα δύναται νὰ δώσῃ τὴν ὑγίειαν, τὴν μεγαλοφυΐαν, φίλους, τὴν ὠραιότητα ἢ τὴν οἰκογενειακὴν εἰρήνην;

«Ὁ δούξ τοῦ Τσέ, γράφει ὁ Κομφούκιος ἦτο ὑπέρπλοτος καὶ ὁμως οὐδεὶς ἠγάπα αὐτόν. Ὁ Πεκέ ἀπέθανεν ἐκ πείνης ἀλλ' ἐν τούτοις καὶ σήμερον ἀκόμη ὁ λαὸς κλαίει δι' αὐτόν».

«Οἱ πλουσιώτατοι τῶν ἀνθρώπων, λέγει ὁ Βάκων, ἀγνοοῦσιν αὐτοὶ ἑαυτούς· ἐν τῷ μέσῳ τῶν πολυπλόκων αὐτῶν ὑποθέσεων δὲν ἔχουσι καιρὸν νὰ φροντίσωσι περὶ τῆς ὑγείας τοῦ σώματος, ἢ τῆς ψυχῆς αὐτῶν». Πᾶσαι αἱ ἀλύσεις εἶναι βαρεῖαι, ἔστω ἂν εἶναι κατεσκευασμένα καὶ ἐκ χρυσοῦ.

Τὰ χρήματα εἶναι ἀναμφιβόλως μεγάλῃ πηγῇ ἀνησυχίας· ὅπως δὲ ἡ πενία, συνεπιφέρουσι καὶ ταῦτα πολλὰς μερίμας, συχνότατα δὲ οἱ πλούσιοι εἶναι δούλοι μᾶλλον ἢ κύριοι τῆς τύχης των.

Ἀναριθμητοὶ εἶναι οἱ πλούσιοι, οἵτινες εὗρον τὴν ἠθικὴν αὐτῶν καταστροφὴν ἐν τῷ χρυσίῳ αὐτῶν. Οἱ πλούσιοι περικυκλοῦνται ἐνίοτε ἐν τοῖς μεγάρσις αὐτῶν ὑπὸ περισσοτέρων φροντίδων ἢ ὁ πτωχός ἐν τῇ καλύβῃ του· μόνον οἱ σοφοὶ εὐρίσκουσι τὴν εὐτυχίαν ἐν τῷ πλούτῳ· ὁ δὲ καθ' ὑπερβολὴν σπεύδων πρὸς πλουτισμὸν θὰ εἶναι πάντοτε πτωχός. «Εὐτυχέστερος ἀναμ-

φιβόλως εἶναι ὁ ζῶν ἐν οἰκίᾳ ταπεινῇ καὶ ἀποθαυμάζων τὴν λάμπην ἀνακτόρου, ἢ ὁ κατοικῶν ἐν ἀνακτόρῳ καὶ οὐδὲν ἔχων νὰ θαυμάσῃ», εἶπεν ὁ Ροῦσκιν.

Διὰ νὰ ἀπολαμβάνῃ τις τὰ πλούτη του, πρέπει νὰ μὴ σκέπτηται πολὺ περὶ αὐτῶν. «Ἐχε τὸ ἀρκετὸν, εἶπεν ὁ Σαῖι καὶ θὰ διατραφήσῃ· ἔχε πολλὰ πλούτη καὶ θὰ εἶσαι ἠναγκασμένος νὰ φέρῃς αὐτὰ ἐπὶ τῶν ὤμων».

«Οὐδὲν ἀθλιώτερον, λέγει ὁ Βάκων, τοῦ μηδὲν ἔχοντος νὰ ἐπιθυμῆσῃ· καὶ πολλὰ νὰ φοβηθῇ».

¹ Ἔσο ὑπέρπλοτος καὶ θὰ εἶσαι πτωχός;

Διότι ὡς ὄνος κατὰφορτος χρυσοῦ

θὰ μεταφέρῃς τὰ βάρη σου πλοῦτη μέχρι θανάτου

² Ὅστις θὰ σὲ γυμνώσῃ ἐκ πάντων.

Ὁ πλοῦτος ἀγεί εἰς φιλαργυρίαν. Τὸ ἠκούσαμεν ἐν τῇ σχολῇ· Crescit amor nummi, quantum pecunia crescit. «Ὁ πτωχός, λέγει ὁ Σενέκας, στερεῖται πολλῶν· ὁ φιλάργυρος πάντων».

Εὐρυθῶς ἐλέχθη ὅτι πολυαριθμότεροι θὰ ἦσαν οἱ καλοὶ Σαμαρεῖται, ἂν δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐξοδιάσωσι τὸ ἔλαιον καὶ τὰ δηνάρια τῆς παραβολῆς.

«Ἡ ἐμπαθῆς καὶ συνεχῆς ἐπιθυμία τοῦ πλοῦτου, εἶπεν ὁ Βάκων, κατατρώγει πολὺν χρόνον ἐκείνων, οἵτινες ἔπρεπε νὰ ἀσχολῶνται εἰς εὐγενέστερα πράγματα, διότι ἡ ἀξία τοῦ πλοῦτου ἐγκείται εἰς τὰ ὅσα παρέχει εἰς τὸν βίον, ἀλλ' ἡ ζωὴ οὐδεμίαν ἔχει ἀξίαν, ὅταν ἀποκλειστικῶς δαπανᾶται εἰς τὰς πρὸς πλουτισμὸν μερίμας». Λέγεται ὅτι ἡ πτωχεία εἶναι ἡ μνηστὴ τῶν ποιητῶν. Ὁ κατέχων ἄρμα πτερωτῶν δὲν ἔχει ἀνάγκην ἡμιόνων καὶ τῆς λυγαπλέκτου αὐτῶν ἀμάξης».²

Αἱ ἐκφράσεις τὰς ὁποίας μεταχειρίζομεθα ὁμιλοῦντες περὶ χρημάτων εἶναι σημαντικώταται. Λέγομεν συχνότατα ὅτι ἀνθρωπὸς τις «ἔκαμε τὴν τύχην του»· ἢ «εἶναι γεμᾶτος παρᾶ»· «περιπατεῖ ἐπάνω στὰ χρήματα», ἀλλ' οὐδέποτε «ἀπολαμβάνει τὸν χρυσὸν του»· καὶ τῷ ὄντι οἱ κερδαινόντες χρήματα, δὲν ὠφελοῦνται σχεδὸν ἐξ αὐτῶν.

«Συλλέγει ἀγαθὰ, οὐκ εἰδὼς, τίτι συλλέγει».

Ἐν τῷ Συμποσίῳ τοῦ Ξενοφῶντος ὁ Χαρμίδης ὑποστηρίζει ὅτι ἡ πενία εἶναι προτιμότερα τοῦ πλοῦτου, διότι· «Δὲν εἶναι πανθομολογούμενον ὅτι εἶναι προτιμότερον νὰ ζῆ τις ἐν ἀσφαλείᾳ ἢ ἐν φόβῳ; Νὰ εἶναι ἐλεύθερος ἢ δεῦλος· νὰ τιμᾶται ὑπ' ἄλλων ἢ νὰ ἀποδίδῃ αὐτὸς τιμὰς· νὰ ἔχῃ τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς πατρίδος του ἢ νὰ κατατρώγῃται ἐξ ὑποψιῶν; Διὸ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐδῶ, ὅτε ἤμην πλούσιος, ἐφοβούμην προηγουμένως μὴ

¹) Σαίξπηρος.

²) Ἐμερσων.

τις κλέπτῃς συλήσῃ τὴν οἰκίαν μου, ἀφαιρέσῃ τὰ χρήματά μου, κοκοποιήσῃ δὲ καὶ ἐμὲ αὐτόν. . . Τώρα κοιμῶμαι εἰρηνικῶς, ἐξαπλούμενος ἀμερίμνως. Ὡς ἐλεύθερος δύναμαι νὰ περιηγῶμαι ἢ νὰ διαμένω ἐδῶ. Ὅταν ἐπλούτουν μὲ ὕβριζον διὰ πᾶς μετὰ τοῦ Σωκράτους σχέσεις μου. Τώρα ὅτε ἐπτώχευσα οὐδεὶς φροντίζει περὶ τούτου. Κάτοχος ὢν μεγάλης περιουσίας, ἤμην δυστυχῆς, διότι ἐβλεπον ἀρπαζόμενα ὑπὸ τοῦ Κράτους τὰ ὑπάρχοντά μου· τώρα δὲν ἀποβάλλω τίποτε, διότι καὶ δὲν ἔχω τίποτε, καὶ ἔχω πάντοτε τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ κερδήσω τι.

Ἐπάρχει πολλὴ ἀλήθεια ἐν τοῖς λόγοις τοῦ Χαρμίδου, ἀλλ' ὄχι καὶ ὅλη. Διότι ὁ Χαρμίδης λέγων ταῦτα, ἤρχετο ἐκ πλουσίου δείπνου, συνοδευομένου ὑπὸ μουσικῆς.

Ἡ ὀρθὴ χρῆσις τῶν χρημάτων δύναται νὰ ἐπιφέρῃ πολλὰ κατὰ. Ὁ χρυσὸς εἶναι δύναμις. Τὰ χρήματα, ἔλεγεν εὐφυῆς τις Γάλλος, εἶναι ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλέων. Δι' αὐτῶν ἀποκτῶμεν ὅτι ἐπιθυμοῦμεν. Ὁ καθρὸς ἀήρ, οἰκία τερπνὴ, βιβλία, ἢ μουσικὴ εἶναι ἀγαθὰ, ἀλλὰ ταῦτα διὰ μόνου τοῦ χρήματος ἀγοράζονται. Ἡ ἀνάπαυσις εἶναι ἐπίσης πρᾶγμα λαμπρὸν, ἀλλὰ καὶ ταύτης κάτοχοι διὰ τοῦ χρήματος γινόμεθα. Καὶ αἱ περιηγήσεις τοῦ κόσμου εἶναι τι τερπνότατον, ἀλλὰ καὶ πάλιν τὸ χρήμα δύναται νὰ παρέξῃ εἰς ἡμᾶς τὰ μέσα πρὸς ἀποδημίαν. Καὶ ἡ βοήθεια τῶν φίλων ἡμῶν ὡσαύτως καὶ ἡ παρηγορία τῆς στενοχωρίας τοῦ πλησίον εἶναι τι ἀναμφιβόλως θεῖον καὶ ἐξάαιρετον, ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα τὰ χρήματα δίδουσιν ἡμῖν τὴν μεγάλην ταύτην χαρὰν. «Ἐπομένως ἔλεγεν ὁ Σβίφτ, ἔχε αὐτὰ, ἀλλ' ὄχι εἰς αὐτὰ τὸν νοῦν καὶ ὄχι τὴν καρδίαν σου». Ὁ φιλάργυρος εἶναι ἄνθρωπος ἀγαπῶν τὰ χρήματα, διότι εἶναι χρήματα καὶ γινόμενος ὑπερβολικῶς αἰκνόμενος, ὡς μηχανὴ ἀπλῆ πρὸς συσσώρευσιν χρυσοῦ.

Ἐν τῶν μαθημάτων τὰ ὁποῖα ἐκ τῆς κοινωνίας διδασκόμεθα εἶναι καὶ ἡ ἀποχὴ πάσης ποταπῆς καὶ ἀκαθάρτου μερίμνης, ἀλλ' ὁ ἔρωσ τοῦ χρήματος εἶναι ἐκ τῶν ποταποτάτων.

Ἡ τέχνη ἐγκρατείας ἐν τῇ σοφῇ χρήσει τοῦ πλούτου. «Εἰσὶν οἱ πλουτίζουσιν ἑαυτοὺς, μηδὲν ἔχοντες· καὶ εἰσὶν οἱ ταπεινοῦντες ἑαυτοὺς ἐν πολλῷ πλούτῳ»¹.

Τὸ πασίγνωστον ἐπιτάξιον τοῦ Ἐδουάρδου Κορτεναί, κόμητος τοῦ Δέβονσσιρ λέγει·

Ὁ,τι ἐχαρίσαμεν τὸ ἔχομεν πάντοτε.

Ὁ,τι ἐξωδιάσαμεν τὸ ἔχομεν.

Ὁ,τι ἀφῆκαμεν τὸ ἀπωλέσαμεν.

Ἡ ἀναγράφοντες ἄλλην ἔλθοσιν τοῦ αὐτοῦ περιεχομένου·

Ὁ,τι ἐρηκονόμησα, τὸ ἀπώλεσα

Ὁ,τι ἐδαπάνησα, τὸ εἶχον.

Ὁ,τι ἔδωκα, τὸ ἔχω πάντοτε.

Ἔστε μεγαλόδωροι, ἀλλ' ἄνευ ὑπερβολῶν. «Πλούσιοι ἐπτώχευσαν καὶ ἐπέινασαν· οἱ δὲ ἐκζητοῦντες τὸν Κύριον οὐκ ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ».

Ὁ ἐλεῶν πτωχόν, δανείζει Θεῷ, κατὰ δὲ τὸ δόγμα αὐτοῦ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ»¹.

Ἡ συμβουλή ἦν ὁ Σωτῆρ ἔδωκε τῷ πλουσίῳ νεανίσκῳ δύναται ἴσως νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀρρωῶσα αὐτόν μόνον, διότι ὀφείλομεν νὰ σεβηθῶμεν διὰ τὰ τέκνα ἡμῶν ὡς καὶ διὰ τοὺς πτωχοὺς. Αἱ πρόσοδοί σας εἶναι κτήμα σας, ἀλλὰ τὸ κεφάλαιον ὅπερ ἐλάβετε ἐκ τῶν προγόνων σας δὲν ἀνήκει μόνον εἰς σᾶς.

«Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπιεῖν ἐπὶ πλούτου ἀδελφότητα, ἀλλ' ἐν τῷ Θεῷ τῷ ζῶντι, τῷ παρέχοντι ἡμῖν πλουσίως πάντα εἰς ἀπόλαυσιν».

Ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, καινωμικούς, ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς αἰωνίου ζωῆς. (Α' Τιμοθ. κεφ. στ' 17—19).

Οὐχὶ τὰ χρήματα, ἀλλ' ἡ ἀγάπη τῶν χρημάτων εἶναι κατὰ τὴν Γραφήν, ἡ ρίζα πάντων τῶν κακῶν· «Πλούτος ἐάν ῥέη μὴ προστίθεισθε καρδίαν». Καὶ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ἐπὶ τοῦ ὄρους διδαχῇ εὐρίσκουμεν τὸν αὐτὸν λόγον· «Μὴ θησαυρίζετε ἡμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σῆς καὶ βρῶσις ἀρπνίξει καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι. Θησαυρίζετε δὲ ἡμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σῆς, οὔτε βρῶσις ἀρπνίξει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύττουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν. Ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἐστὶ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν»².

Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ

Δ. Χ' Δ.

Ο ΟΥΘΥΜΟΣ

Ὁ θυμωμένος καὶ ὁ τρελλὸς ὁμοιάζουν καὶ οἱ δύο.

Τὸ κακὸν ἔστιν τ' ἀγγεῖο τοῦ χαλᾶ.

Ἀνθρώπος τις ἦτο πολὺ ἐξουθυμὸς. Ἐκ μηχανικῆς ἀρρωγίης ὠργίετο, ἐκραύγαζε καὶ διεπληκτικέτο πρὸς πάντας. Ὁσάκις δὲν εὕρισκε τὰ πράγματά του ἐκεῖ, ὅπου αὐτὸς ἤθελε νὰ εἶναι, ἢ ὁσάκις δὲν εὕρισκε τὸ φαγητὸν ἑτοιμον, ὅτε ἐπέινα, ὠργίετο κατὰ τῆς μητρὸς του. ἐρώναζε· καὶ διεπληκτικέτο πρὸς αὐτήν. Ὁσάκις ἀντίλεγε τις, ὠργίετο καὶ διεπληκτικέτο πρὸς αὐτήν.

¹) Παροιμία Σολομώντος.

²) Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον κεφλ. 6-ον

¹) Παροιμ. Σολ. ιγ', 7

αὐτόν. Ὅσαίς ἐκάλει τὸν ὑπερήτην καὶ δὲν ἤρχετο ἀμέσως, ὠργίζετο. ἐφώναζε καὶ ὕβριζεν αὐτόν. Μετενόει μὲν ἔπειτα, ἀλλὰ ποτὲ δὲν προσεπάθει νὰ διορθωθῇ. Ἐνόμιζεν ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἦσαν κακοὶ καὶ αὐτὸς μόνον ἦτο καλὸς, ὅτι ὅλοι τοῦ πταίουςι καὶ αὐτὸς μόνον δὲν πταίει. «Ἄν μὲ ἀφινον ἦσυχον οἱ ἄνθρωποι,» ἔλεγε, δὲν θὰ ἐθύμονόν ποτε. Ἄλλ' εἶνε κακοὶ καὶ πάντοτε μὲ ἐνοχλοῦσιν. Θὰ φύγω καὶ ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου καὶ θὰ ὑπάγω εἰς ἔρημόν τι δάσος καὶ θὰ γείνω ἐρημίτης· ἐκεῖ οὐτε θὰ ἀκούω, οὐτε θὰ βλέπω κανένα καὶ τότε δὲν θὰ ὀργίζωμαι πλέον».

Ἐφυγε λοιπὸν ἐκ τοῦ κόσμου καὶ μετέβη εἰς τι δάσος. Ἐκεῖ εὕρισκε τόπον νινὰ διαφρέμενον ὑπὸ ὕδατος, καὶ ἀποραρίζει νὰ κτίσῃ καλύβην καὶ νὰ μείνῃ ἐκεῖ διὰ πάντος. Ἐκοῦσεν ὀλίγα τῶνα καὶ ἤρχισε νὰ κτίσῃ αὐτήν. Μετ' ὀλίγων ἐδιόκησεν. Τότε λαμβάνει τὴν στάμνα, τὴν φέρει εἰς τὴν πηγὴν καὶ τὴν τοποθετεῖ κάτωθεν ταύτης. Ἄλλ' ἡ στάμνα δὲν εἶχε καλῶς τοποθετηθῆ καὶ ἀνετρέπη. Τὴν τοποθετεῖ ἐκ δευτέρου. Μετ' ὀλίγον ἀνατρέπεται καὶ πάλιν. Τότε ὁ ὀργίλος οὗτος ἄνθρωπος, ἀντὶ νὰ προσέξῃ νὰ τοποθετήσῃ αὐτὴν στερεώτερον, ἔξω φρενῶν λαμβάνει αὐτὴν εἰς τὰς χεῖράς του. τὴν κτυπᾷ εἰς τὸν βράχον καὶ τὴν καταθραύει. Ἄλλὰ μάλισ ἐῖδε τὰ θρύμματα κατὰ γῆς ἐσκορπισμένα. συνέρχεται, ἐκπλήσσεται καὶ λέγει· «ὦ, τί ἀνόητος εἶμαι! Πάντοτε ἐνόμιζον ὅτι ἔπαιον οἱ ἄνθρωποι, ὅτε ὠργίζεμην, ἀλλὰ τώρα βλέπω, ὅτι οὐδεὶς πταίει. Μόνον ἐγὼ ὁ ἴδιος πταίω. Τώρα εἶνε φανερόν, ὅτι οὐδὲν εἶνε ἀναγκαῖον νὰ εἶμαι μακρὰν τοῦ κόσμου, νὰ εἶμαι ἐρημίτης. Θὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸν κόσμον καὶ θὰ φροντίσω ἐκ παντὸς τρόπου νὰ διορθωθῶ».

Τῆς ὀδυρμίας τὸ ἄνωος μάνια.
Θυμοῦ κράτει (Σ ὀλ ω ν).

X. Π.

Η ΑΡΣΙΣ ΤΟΥ ΣΧΙΣΜΑΤΟΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ἀπόδειξις, ὅτι ἡμεῖς δὲν ἠβλήσαμεν νὰ ἰδρῶσμεν ἐκκλησίαν, ἥτις νὰ περιλαμβάνῃ χριστιανούς βουλγαρικῆς μόνον φυλῆς, εἶναι ἡ ἐγκύκλιος, δι' ἧς ἡ ἐξουχία διεμαρτυρήθη πρὸς πάσας τὰς τοπικὰς ὀρθοδόξους ἐκκλησίας κατὰ τῆς ἀποδοθείσης ὑπὸ τῆς ἐν Κων)πόλει τοπικῆς Συνόδου ἀδικου καὶ ἀδασίμου κατηγορίας. Ἐτέρα ἀπόδειξις τῆς ἀδικου κατηγορίας εἶναι ὅτι ἡ βουλγαρικὴ ἐκκλησία ὄχι μόνον δέχεται καὶ ἀνέχεται τοὺς ἄλλοθηνεῖς Χριστιανούς, ἀλλὰ καὶ ἐπιτρέπει ἐλευθέρως νὰ μεταχειρίζονται τὴν μητρικὴν αὐτῶν γλῶσσαν ἐν ταῖς ἱεροτελεστείαις. Οἱ Ῥωμῶνοι, οἵτινες εὕρισκονται ἐν τῇ βουλγαρικῇ Ἐξουχίᾳ, ἀνενοχλήτως μεταχειρίζονται ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς αὐτῶν τὴν Ῥωμουνικὴν γλῶσσαν. Εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἐνθα καὶ ὅσοι ὑπάρχουσιν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς ἐξουχίας, πάντοτε ἐπατρέπη νὰ προσεύχωνται καὶ ἐκπαιδεύωνται ἑλληνιστί. Καὶ εἰτι πλέον ἡ ἀποδοχὴ τῶν ἄλλοθηνῶν στοιχείων ἐν τῇ βουλγαρικῇ Ἐξουχίᾳ, καὶ ἡ ἀνοχὴ τῆς γλώσσης των εἶναι ἀνεγνωρισμένα καὶ νομιμοποιημένα ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἡμῶν νομοθεσίᾳ. Ἡ κατὰ τὸ 1871 ἔτος συγκληθείσα ἐν Κων)πόλει Ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν Σύνοδος καθώρισεν ἐν τῷ τῆς ἐξουχίας τόμῳ, ὅτι ἐν μικταῖς ἐνορίαις οἱ ἱερεῖς εἶναι ὑπόχρεοι νὰ γνώσκωσι τὴν βουλγαρικὴν καὶ τὴν γλῶσσαν τῶν μειονοτήτων.

Οὐδαμῶν ἀρα ἀρρομῆν εἶχεν ἡ τῆς Κων)πόλεως Ἐκκλησία νὰ ἐνοχοποιήσῃ ἡμᾶς, οὐδὲ ἡ ἐν Κων)πόλει τοπικὴ Σύνοδος νὰ καταδικάσῃ ἡμᾶς ἐπὶ φυλατισμῷ.

Ἐπὶ φυλατισμῷ, ἐὰν τοῦτο εἶνε ἐγγλῆμα κατὰ τῆς ἐνόητος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ζυμᾶμεθα δικαίως νὰ κατηγορησώμεν αὐτὴν τὴν ἐκκλησίαν Κων)πόλεως. Οὐδεὶς βεβαίως δύναται ν' ἀρνηθῇ τὰς μεγάλαις ὑπερσείας, ἃς προσήνεργε τὸ ἐν Κων)

πόλει Πατριαρχεῖον πρὸς τὴν τοῦ Χριστοῦ Παγκόσμιον Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ἐν διαστήματι περισσώτερον τῶν δέκα αἰώνων ἡ Κων)πολις, παρ' ὅλα τὰ ἐλαττώματα αὐτῆς, ὑπῆρξε τὸ φωτοδόλον κέντρον, ἐξ οὗ διεδίδετο τὸ τοῦ Χριστοῦ φῶς πρὸς διαφόρους διεθνοῦσι τοῦ τότε κόσμου.

Εἰς τοὺς ἀποστολικούς χρόνους τῆς ἐν Κων)πόλει Ἐκκλησίας ὀφείλουσι οἱ Σλαῦοι καὶ ἄλλα βόρεια ἔθνη εἰς τὸν Χριστιανισμὸν προσέλευσιν των. Οἱ Ἀπόστολοι αὐτῆς πρῶτοι ἔσπειραν μεταξὺ αὐτῶν τοὺς σπόρους τῆς πολιτείας, οἵτινες ἀντέστησαν κατὰ πολυειδῶν θυελλῶν, ἀνεφύησαν καὶ τώρα ἀναπτύσσονται ἐν ἰσχύϊ καὶ ἀκρα δυνάμει. Ἄλλ' τὸ ἐν Κων)πόλει Πατριαρχεῖον ἦτο οὐχὶ Ἐκκλησία τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, ὡς καθίσταται δὲ ἀποτελούμενον ἐξ ἀνθρώπων, αὐτὴ ἐχρησίμευσε καὶ χρησιμεύει εἰς τὰ ἰδεώδη καὶ συμφέροντα μόνῃς τῆς φυλῆς ταύτης. Ἰσως τὸν τοιοῦτον αὐτῆς χαρακτήρα νὰ μὴ συνησθάνετο κατὰ πρῶτον ἡ ἐν Κων)πόλει Ἐκκλησία, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἐξέδμου αἰῶνος καὶ ἐξῆς ἡ ἑλληνικὴ αὐτοσυναίσθησις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Κων)πόλεως, βαθμηδὸν διαπύσσεται καὶ ἐνισχύεται, ἐπιτεσσὺν ὥστε αὐτὴ καθίσταται εἰς τὸν κυρίον παραγόντων τοῦ ἐξ-ελληνισμοῦ τῆς ἀνατολικῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας. Ὡς ἀντιπροσωπεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους θεωροῦσι τὸ Πατριαρχεῖον Κων)πόλεως καὶ οἱ νεώτεροι Ἕλληνας ἱστορικοὶ, ὁ Παπαρηγόπουλος καὶ ὁ Παῦλος Καρολίδης.

Πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τῶν λόγων ἡμῶν πρὸς τὸν ἀπόσπασμα ἐκ τῆς «Ἐπιστολῆς εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ 19-ου αἰῶνος» τοῦ κ. Παύλου Καρολίδου. Ὅτε οἱ σλοβένοι λέγει, ἦλθον εἰς ἐπικοινωνίαν μετὰ τῆς Ἑλληνο-Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὑπῆρχε ἔθνος τι μετ' ἰσχυρᾶς αὐτοσυνειδήσεως τὸ ἑλληνικόν. Ἡ ἀτομικότης καὶ ἡ ἀνεξαρτησία τῆς ἐθνικότητος ταύτης, ἀντὶ νὰ ἐξασθενήσων ἐκ τῆς ἰδέας τῆς κοινῆς Ῥωμαϊκο-χριστιανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ τῆς παγκοσμίου ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, τὸν αὐτὸν ἤνθλον νέας δυνάμεις καὶ ἐνίσχυον ἐκ τῆς ἰδέας, ὅτι τὸ κράτος καὶ ἡ ἐκκλησία ἀντιπροσωπεύονται ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ ὅτι αἱ δύο αὗται ἰδέαι — κράτος καὶ ἐκκλησία — ταυτίζονται μετὰ τῆς ἐθνικῆς ἀτομικότητος. Πρὸς ταύτας ἐθνικῆς ἐνόητος, ἀδιαρρήκτως συνδεδεμένης καὶ ἡδραιωμένης, πολιτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς, τὰ σλαβικά στοιχεία ἐμπαίζονται ἀνευ τιμῆς πρὸς ἄλληλα καὶ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν αὐτοκρατορίαν δεσποῦσι. Καὶ ἀλλὰχού τοῦ αὐτοῦ συγγραμματος ὁ Καρολίδης λέγει «ὅτε μία καὶ ἡ αὐτὴ τύχη ὑπέβαλλεν Ἕλληνας τε καὶ ὀρθοδόξους σλαβούς ὑπὸ ξενικὸν ζυγόν, ἐν καιρῷ τῆς κοινῆς ταύτης δουλείας ἡ ἰσχύς τοῦ ἑλληνισμοῦ ὑπὸ μορφήν οὐχὶ πολιτικῆς, ἀλλὰ θερησκευτικῆς ἐξουσίας, ἐρωσῆς διὰ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, ὑπῆρξε πολὺ μεγαλειότερα ἐπὶ τῶν σλαβῶν, ἢ ἐν καιρῷ τῆς πολιτικῆς ἀκμῆς τοῦ ἑλληνισμοῦ. (Ἐπιστολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ 19-ου αἰῶνος σελ. 159 καὶ 161).

Περὶ τούτων οἱ Ἕλληνας οὗτοι ἱστορικοὶ ἐκφραζοῦσι οὐχὶ τὴν ἰδίαν αὐτῶν γνώμην, ἀλλὰ ἐκείνην ἣν φρονεῖ καὶ πιστεύει ὁλόκληρον τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, κληρικαὶ καὶ πολιτικοί. Οὕτως ἐθεώρει καὶ θεωρεῖ ἑαυτὴν καὶ αὐτὴ ἡ ἐν Κων)πόλει ἐκκλησία, ἥτις ἐν τῇ μεθ' ἡμῶν πάλῃ πρὸ παντὸς ἄλλου εἶχεν ὑπ' ἑθῆν τὴν διατήρησιν των συμφερόντων τοῦ ἑλληνισμοῦ. Διὰ τοῦτο εἰς τὰς παρατηρήσεις αὐτῆς κατὰ τοῦ νομοσχεδίου τοῦ συνταχθέντος περὶ τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος ἡμῶν κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1896 ὑπὸ κυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς, ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ Ἀλεξάνδρου Καρθεωδώρου, Χρηστάκη Ζωγράφου, Χ. Ἰβάντων Πάντοβιτς, Γαβριήλ Κρέστοβιτς καὶ Γεωργίου Στοιάνοβιτς, εἰς ταύτας τὰς παρατηρήσεις τὸ ἐν Κων)πόλει Πατριαρχεῖον παντὶ σθένει ἠγωνίσθη νὰ κρατήσῃ πανταχού ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ τὰς ἑλληνικὰς μειονότητες, ἐκ τῆς βεβαίως, μήπως μένουσαι ὑπὸ τὴν ἐξουχίαν, βαθμηδὸν συγχωνευθῶσι μετὰ τοῦ ὑπερτεροῦτος ἀριθμοῦ τῶν βουλγαρῶν.

Ἄλλ' ἐκτός τῶν ἀντιφάσεων τούτων αἱ προσπάθειαι τοῦ ἐν Κων)πόλει Πατριαρχείου καὶ τῶν λειτουργῶν αὐτοῦ, ὅπως ἐπιβάλλωσι τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν πανταχοῦ ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ, ἐνθα κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη μετὰ τὸν βουσοτουρκικὸν πόλεμον ἡ ἐξουσία τῆς Βουλγαρικῆς ἐξουσίας εἶχε σχεδὸν ἐκρηδενισθῆ, αἱ προσπάθειαι αὗται ἀποδεικνύουσι πασιφανέστατα ὅτι τὸ ἐν Κων)πόλει Πατριαρχεῖον ἀντιπροσώπευε τὴν ἑλληνικὴν φυλὴν καὶ ὑπερασπίζεται μόνον τὰ ἔθνικα αὐτῆς συμφέροντα. Κατόπιν πάντων τούτων ἡ ἐπὶ τῶν βουλγάρων ἐπιφυλακτικὴ ἐπιβολὴ τοῦ σχίσματος, εἶναι μεγάλη ἀδικία, τὴν ὅποιαν τὸ ἐν Κων)πόλει Πατριαρχεῖον ὀρεῖται νὰ ἐπανορθώσῃ.

Τὸ σχίσμα ἀνεκρύχθη ἐκ καθαρῶς κοσμικῶν ὑπολογισμῶν. Ἐν αὐτῷ διεσπασθῆναι διάφορα συμφέροντα καὶ ἐλπίδες, ἀπασαι μακροθεύσαι χάρις εἰς τὴν ὑγιὰ κρίσιν τοῦ βουλγαρικοῦ ἔθνους. Οἱ Ἕλληνες ὑπέθετον, ὅτι οἱ βούλγαροι θὰ βοηθῶσιν ἐκ τοῦ ἀδίκου σχίσματος, θὰ ἀρνηθῶσι τὴν ἐξουσίαν καὶ θὰ μειώσιν ὑπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ Πατριαρχείου Κων)πόλεως. Οἱ Ἕλληνες σχετικῶς πρὸς τοῦτο ἦσαν μέχρι τοιοῦτου βαθμοῦ τετυφλωμένοι, ὥστε καὶ μετὰ τὴν εἰς Κων)πολιν ἀφίξιν τοῦ πρώτου βουλγάρου ἐξάρχου τοῦ τόσον πανηγυρικῶς καὶ μετὰ τοσοῦτου εὐτέρου ἀποσταλέντος καὶ προὔπανθηέντος πανταχοῦ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκ Βιδινίου μέχρι Κων)πόλεως, οὗτοι ἐξηκολούθησαν νὰ βεβαιώσιν τὴν τοῦ Σουλτάνου κυβερνήσιν, ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ βουλγαρικὴ κίνησις περιορίζεται μόνον εἰς ὀλίγα μόνον άτομα.

(Συνέχεια)

Ἐκ τοῦ βουλγαρικοῦ.

Η ΜΕΘΗ

Ἡ μέθη εἶνε μαγία καὶ καταστροφὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ οἰνόφλυξ καὶ οἰνοπότης ἀποβάλλει πᾶσαν τῆς ψυχῆς εὐγένειαν καὶ ὑπεροχὴν γενόμενος χειρότερος καὶ αὐτῶν τῶν ἀλόγων ζώων, ἐν ᾧ ὁ ἀνθρώπος εἶνε ἡ κορωνὶς τῆς δρατῆς Δημιουργίας καὶ θαυμασίον ἀριστοτέχνημα τοῦ πανσόφου καὶ παντοδυνάμου Θεοῦ κατὰ τε τὸ σῶμα καὶ πνεῦμα, οὐ μόνος ὁ Ἄγγελος δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ὑπέρτερος, καὶ βραχὺ τι ὑπερέχων (ψαλ. δ, 6). Ὁ μέθυσος ὅμως ἀπέβλεπεν ἀφ' ἑαυτοῦ πᾶν εὐγενές αἶσθημα, ὅτε μὲν ὡς λέων ὠρυόμενος, ὅτε δὲ ὡς νήπιον κλαίων, ὅτε δὲ ὑπότρομος ἀνά τὴν ὁδὸν βαδίζων καὶ εἰς λάκκους ἐμπίπτων. Ὁμοιάζει πρὸς κτῆνος μᾶλλον ἢ ἀνθρώπον. Τὸ κτῆνος μάλιστα ποιεῖται χρεῖσιν ἐλευθέραν τῶν μελῶν του, ἐν ᾧ ὁ μέθυσος ὁμοιάζει πρὸς πλοῖον ἄνευ κυβερνήτου. Διὸ οὐ μόνον οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας στιγματίζουν τοὺς κτηνώδεις οἰνόφλυγας, συγκαταλέγοντες αὐτοὺς μετὰ τῶν κυνῶν καὶ τῶν ὄνων, ἀλλὰ καὶ οἱ ἔθνη οἱ εὐεργετοὶ τὴν μέθην πρᾶγμα ἀτιμον, παραινούντες «Μὴ πίν' οἶνον ὑπερβολάδην, ἀλλ' ἢ πρὶν μεθύειν, ἐπανίστασο, ἢ παρεὼν μὴ πῖνε» (Θεογνις, 485). Οἱ Λακεδαιμόνιοι μάλιστα, πρὸς ἀποτροπὴν τῶν τέκνων τῶν ἀπὸ τῆς μέθης, ὠδήγουν αὐτὰ εἰς τὰς ὁδοὺς, ὅπως ἴδωσι τὰς παρεκτροπὰς καὶ τὰς ἐκφρονας φωνὰς καὶ καταπτώσεις τῶν μεθύντων, καὶ μάλιστα τῶν Εἰλωτῶν. Οἱ Ῥωμαῖοι οὐδένα ἐδέχοντο εἰς συμβούλια, περιπίπτοντα εἰς ἀκρασίαν καὶ μέθην. Καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἰσπανοὶ οὐδένα πρὸς μαρτυρίαν ἐδέχοντο, ἀποδειχθέντα ὅτι ἐμεθύσε ποτε. Ὁ οἰνοπότης περιφρονεῖται ὑπὸ πάντων, ὑπὸ τῶν

ὑπηρετῶν του, τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων του. Πᾶς ἀνθρώπος ἐντιμὸς ἐντρέπεται νὰ ἔχῃ σχέσεις καὶ φιλίαν πρὸς οἰνοπότην, ἀρδῆ τοῖς φίλοις καὶ βδελυκτότερον τῶν ἀκαθάρτων καὶ ἀλόγων ζώων, κοροσθέντα ἐντροπῆς ἀντι τιμῆς. (Ἄβραχουμ, λ. 16).

Ἡ μέθη καθιστᾷ πτωχὸν τὸν ἀνθρώπον.

Οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων εἰσὶν ἡναγκασμένοι νὰ ζῶσι διὰ τῆς ἐργασίας των, τῆς κρατουμένης τὴν εὐεξίαν σώματος καὶ ψυχῆς. «Ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου σου φαγῆ τὸν ἄρτον σου» (Γεν. 3, 19). Ἄλλ' ὁ οἰνοπότης ἀπόλλυται ἀνωφελῶς τὸν χρόνον, ὄντα χρῆμα πρὸς συντήρησιν ἑαυτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του. Καὶ οὐ μόνον ἀμεινον βλάβην ὑλικὴν ἐπάγει ἡ οἰνοποσία, ἀλλὰ καὶ ἔμμεσον, τὸν ὕπνον, αἰρώντα τὴν ἐπιθυμίαν πρὸς ἐργασίαν, καὶ κεφαλαλίαν κατὰ τὸν Ἅγιον Βασίλειον, καὶ σκοτοδίνην καὶ ἔμετον. Ὁ οἰνοπότης γνωρίζει μόνον νὰ δαπανᾷ χάριν τοῦ πάθους του, χωρὶς νὰ φροντίζῃ περὶ ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματός του. Ἀκαλιέργητος μένει ὁ ἀγρός, ἡρμεῖ τὸ ἐργαστήριον, πᾶσα δὲ τέχνη ἢ ἐπιστήμη ἀπομένει ἄνευ πελατῶν, καλυπτόντων τὰς ἀπολύτους πρὸς τὸ ζῆν δαπάνας.

Ἐάν λοιπὸν τις ἀναλογισθῆ τὴν ἀπώλειαν τοῦ χρόνου καὶ τοῦ χρήματος τῶν μεθύσων, παρατηρεῖ ὅτι ἡ μέθη εἶνε πρόξενος καταστροφῆς περιουσίας καὶ οἴκου. Βλάβην προσεφείη ἡ χάλαζα εἰς τοὺς ἀγρούς. Βλάβην ἐπάγουσι καὶ οἱ χεῖμαρροι εἰς αὐτούς. Βλάβην προσεφείουσι αἱ τυρκακίαι. Ἄλλ' ὅμως διὰ τῆς ἐργασίας δύνανται νὰ ἀντικαταστήσιν αὐταὶ καὶ αἱ τοιαῦται ζημίαι.

Ἄλλως ὅμως ἔχει τὸ πρᾶγμα ὡς πρὸς τὴν μέθην, καρκίνου δίκην κατατρώγουσαν τὴν σάρκα καὶ τὰ τελευταῖα τοῦ θυλακίου κερμάτια (Παροιμ. 21, 17. Σειρ. 19, 1). Ἡ πείρα ἐπικυροῖ ὅτι ἐν πόλεσι καὶ χωρίοις εὐποροὶ ἀνθρώποι ὡς ἐκ τῆς μέθης ἐγένοντο ἐρμικαὶ καταχρήσεων ἐκ μέρους αὐτῶν τῶν οἰκείων, συγγενῶν των ἢ ὑπηρετῶν καὶ κατήνησαν πάμπωχοι καὶ ῥακένδοτοι.

Ἡ μέθη καθιστᾷ τὸν ἀνθρώπον ἀδρανῆ, μὴ κύριον τῶν μελῶν τοῦ σώματος, ἀδυνατοῦντα νὰ ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ κινήσῃ τὴν γλῶσσαν πρὸς ὁμιλίαν καθαρὰν, καὶ τοὺς πόδας πρὸς πορείαν ἀσφαλῆ καὶ βᾶδισμα σταθερόν. Ἡ μέθη ἔχει ἐτι μᾶλλον λυπηροτέρας συνεπειάς· διαταράσσει βαθμηδὸν ὁλόκληρον τὸν ὀργανισμόν καὶ τοὺς πνεύμονας, ἀδυνατοῦντας νὰ ἀντίσχωσιν εἰς ὀξεία νοσήματα. Ἐπιφέρει ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ἀδυναμίαν, ἐλάττωσιν τοῦ βίου καὶ γῆρας πρόωρον. Ὁ Ἅγιος Βασίλειος λέγει, ὅτι ἡ μέθη ἐπιφέρει κατὰπτωσιν ὄλων τῶν σωματικῶν δυνάμεων καὶ αὐτῶν τῶν ἐχόντων κράσιν ἰσχυράν· ἐπειδὴ καὶ σῶμα καὶ πνεῦμα ὅλον ἐν χαλαροῦνται καὶ ἡ δύναμις τῶν νεύρων παραλύει, καθ' ἅπαν τὸ σῶμα, ἐπαγόντων τρομώδη κίνησιν μέχρι τῶν ἄκρων. Παρατηρεῖ τις τὸν ἐξ ἐπαγγέλματος οἰνοπότην καὶ οἰνοβαρῆ, καίπερ μόλις τεσσαρακοντούτη, κλονιζόμενον ἀνά τὰς ὁδοὺς. Ἡ χεῖρ

του, ἢ ἄλλοτε τόσον ἰσχυρά καὶ στερεά, ἀδυνατεῖ ἐκ τοῦ τρόμου καὶ κλονήσεως σώματος καὶ χειρῶν. νὰ φέρῃ τὸ κοχλιάριον εἰς τὰ χεῖλη. Ἡ μέθη παραλύει τὰ νεῦρα, μεταδίδουσα τὴν παραλυσίαν ταύτην καὶ τὴν σωματικὴν καὶ πνευματικὴν καχεξίαν καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἔκγονα καὶ τέκνα. Αὕτη ἀνθρώπους ὑγιεστάτους καὶ εὐρωστοτάτους βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ὠδήγησε μέχρι τοῦ τάφου, εἰς τὴν ἀπώλειαν (Σερ. 31, 30). Τῶν μεθύσων προσβάλλονται καὶ οἱ πνεύμονες, ἀδυνατοῦντες ν' ἀντίσχωσι κατ' ὄξινων νοσημάτων. Μέθυσοι, παρ' ἐστὶν καθεύδοντες ἀναίσθητοι, ἐκάθισαν. Ἄλλοι, καθήμενοι ἐν κλινηρσιν, ὑπέστησαν αὐτόματον τοῦ σώματος φλέξιν.

Ἡ μέθη ἀποκαθιστᾷ τὸν ἀνθρώπον καὶ ἀσεβῆ.

Ἀποστᾷ τὴν καρδίαν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

Ἄνθρωποι, εἰς τὴν μέθην παραδεδομένοι, ἀποβάλλουσι τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην, τὴν εὐφροσύνην ἐν τῇ προσευχῇ, τὴν φρόνησιν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας καὶ τῶν Μυστηρίων. Ὡσπερ τὰ ἄνθη καταπίπτουσιν ἐξ ἀνέμου σφοδροῦ, οὕτως ἐκλείπει πᾶσα χαρὰ τοῦ Οὐρανοῦ, ἅμα τῆς ἁμαρτίας εἰσδυσάσης εἰς τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν. Ὁ φίλιος ἔχει ἄλλην ἀγάπην καὶ χαρὰν, τὸ ποτόν, περὶ ὃ γονυκλινῆς προσφέρει λατρίαν. Ἀφ' οὗ δ' ἅπαξ ἔπαυσε ἀσκῶν τὴν προσευχὴν καὶ ἀναζωπυρούμενος ἐν τῇ τραπέζῃ τοῦ Κυρίου, τότε διὰ βημάτων γιγαντιαίων ἀποχωρίζεται τοῦ Θεοῦ. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἐπιτείνεται τὸ πάθος, τὰ ἄστρα τῆς χάριτος δύσουσιν ἀλλεπάλληλα, καὶ πᾶς ὁ ἀνθρώπινος βίος καταντᾷ ὑλικὸς καὶ κτηνώδης. Ἡ θρησκευτικὴ ψυχρότης φέρεται εἰς πλήρη πνευματικὴν πώρωσιν. Γίνεται ὁ μέθυσος τόσο ἀσεβής, ὥστε οὐδεμία θρησκευτικὴ ἀλήθεια συγκινεῖ τὴν καρδίαν του, ἀλλὰ προσέχει εἰς τὸ ποτήριον, παροργιζόμενος μάλιστα κατὰ τοῦ ἀποτρέποντος αὐτὸν ἀπὸ τῆς οἰνοποσίας, θεωρουμένου ὡς ἔχθρου ἀσπόνδου.

Ἡ μέθη παρασύρει καὶ εἰς ἄλλας ἁμαρτίας ἀριθμητοὺς κατὰ τὸν ἱερὸν Αὐγουστίνον, τοὺς Ἁγίους Ἰερωνύμον καὶ Γρηγόριον. Δὲν ὑπάρχει ὄντως ἄλλο κακόν, οἶον, ἢ μέθη, ὀδηγοῦσα εἰς τὴν αἰσχρὰν τῆς ἁμαρτίας ὁδόν, τὴν κλοπὴν, τὴν βλασφημίαν, ἐπιπορκίαν, ψευδορκίαν, κατάρτας, φιλονεικίας, διαπληκτισμοὺς, τραύματα θανατηφόρα, βδελυρὰν ἀκολασίαν, καὶ εἰς ἄλλα θανάσιμα ἁμαρτήματα, ἃ γλῶσσα ἀνθρωπίνη ἀδυνατεῖ νὰ ἐκστομίση. Λέγομεν μόνον καὶ ἐπαναλαμβάνομεν, ὅτι ὁ οἰνοπότης ἐστὶ καὶ ἀσεβής, ὑπόδουλος αἰσχυρῶν ἡδονῶν καὶ πολέμιος τοῦ Οὐρανοῦ. Διὸ οἱ ὀπωσθήποτε κλινόντες εἰς τὸ πάθος τῆς μέθης ὀφείλουσι νὰ ἐκπλαγῶσιν, ἀποσυρόμενοι ἐκ τῶν χειλέων τοῦ χαίνοτος βραθύρου, εἰς ὃ ἄλλως κρημνισθήσονται πνευματικῶς τε καὶ σωματικῶς. Βεβαίως ἐστὶ δυσχερὲς ν' ἀποσυρθῶσι κατὰ τὸν Ἁγίον Χρυσόστομον, λέγοντα ὅτι ἡ τυραννία κακῆς ἐξέως δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐπάνοδον εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς. Τοῦτο ἰσχύει ἐξαιρέτως ὡς

πρὸς τὴν μέθην. Οἱ μέθυσοι φέρουσι ἐφ' ἑαυτῶν τὰς ἀλύσεις ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς νεότητος ἢ τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας μέχρι τῆς νεκροκλινῆς. Διὸ ὁ ἀνθρώπος πρέπει ἐξ ἀρχῆς νὰ μὴ ὑποπέσῃ εἰς τὸ πάθος τοῦτο ἢ τοῦλάχιστον, ἂν ὑποπέσῃ, νὰ κάμῃ ἀκράδαντον ἀποφασιν πρὸς ἀπαλλαγὴν τῶν δεσμῶν τῆς μέθης. Ἡ πείρα διδάσκει, ὅτι ἂν μὴ γένηται τοιαύτη ἀπόφασις, οὐδεμία βελτίωσις ἐπέρχεται. Ἐν ποτήριον οἴνου, μία φιάλη πνευματικοῦ τινος ποτοῦ ἐν συναναστροφῇ ἢ ἄλλῃ τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐξεγείρουσι πάλιν τὴν φλόγα τοῦ πάθους. Ἐν τούτοις ὑπάρχει ἐλπίς ἐπανορθώσεως παρ' ἐκείνοις τοῦλάχιστον, οἵτινες ἐξεπίστανται, ὅτι «τὸ μεθύσκεσθαι οἴνω ἐστὶν ἀσωτία», καὶ οἵτινες ὡς ἐκ τούτου δὲν ἀπεπλανήθησαν μέχρι τῶν χειλέων τοῦ βραθύρου τοῦ πάθους τῆς μέθης. Ἡ βελτίωσις τῶν τοιούτων εἶνε εὐχερεστερά, διότι δὲν ἐδεδεμεύθησαν εἰσέτι διὰ τόσον ἰσχυρῶν δεσμῶν καὶ ἡ Θεία Χάρις ἰσχυρότερον ἐργάζεται ἐν τῇ καρδίᾳ των. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ὀφείλουσι νὰ ὀρίσωσι δι' ἑαυτοὺς μέτρον ποτοῦ ἀπαράβατον καὶ ἀκίνδυνον εἰς τε τὴν ψυχὴν καὶ εἰς τὸ σῶμα. Γονεῖς Χριστιανοί, μητέρες, μὴ ἐθίζετε ἐκ παίδων τὰ τέκνα ὑμῶν εἰς ἀκρασίαν διὰ ποτῶν μεθυστικῶν, τὰ ὁποῖα εἰσι δηλητηριώδη σωματικῶς καὶ πνευματικῶς. Ὅταν δὲ τὰ τέκνα σας ῥέπωσι πρὸς μέθην, πράττετε ὅ,τι δυνατόν πρὸς ἐκρίζωσιν αὐτῆς. Ἀποσύρετε αὐτῶν τὰς πρὸς μέθην ἀφορμὰς, παρακαλεῖτε, νουθετεῖτε, παραινεῖτε, τιμωρεῖτε. Οὕτως ἐργάζεσθε τὸ πρὸς ἐμπρέπουσαν τοῖς Χριστιανοῖς ἀνατροφὴν τῶν τέκνων, ἀπόδοσιν αὐτῶν τῇ φιλῇ πατρίδι καὶ τῷ θεῷ αὐτῶν προορισμῷ, καθήκον ὑμῶν, διότι «Ἀκόλαστον οἶνος καὶ ὑβριστικὸν μέθη· πᾶς δὲ ὁ συμμενόμενος οὐκ ἔσται σοφός . . . καὶ ἄκουε υἱὲ καὶ σοφός γίνου . . . Μὴ ἴσθι οἰνοπότης, μηδὲ ἐκτείνου συμβολαῖς κρεῶν τε ἀγορασμοῖς· πᾶς γὰρ μέθυσος καὶ πορνοκόπος πτωχεύσει καὶ ἐνδύσεται διεβρῆγμένα καὶ βρακώδη πᾶς ὑπνώδης. (Παροιμ. Σολ. κεφ. 23)

† Θ. Μ.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Πρὸ τινῶν ἡμερῶν διήλθεν ἐνταῦθεν ὁ νεωστὶ διορισθεὶς ὑποπρόξενος ἐν Ρουσσουκίῳ κ. Καζαμπέλης.

— Ἐν μέσῳ συγγενῶν καὶ φίλων καὶ ἐν πλήρει εὐθυμίᾳ καὶ δικηλαίᾳ ἐτελέσθησαν πρὸ τινῶν ἡμερῶν οἱ ἀρραβῶνες τοῦ οἴλου ἡμῶν κ. Ὁρφεὺς Παπαδοπούλου, ὑπολοχαγοῦ τοῦ πεζικοῦ, μετὰ τῆς λίαν ἀξιεπράστου, σεμνῆς καὶ θαλερᾶς δεσποινίδος, Καρολίνας Δ. Τσαλίκη.

Εὐχόμεθα ταχεῖν στέψιν.

Βῆτα.

Α Α Δ Η Δ Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

Πανοσιολογιώτατῳ Ἱερομονάχῳ Θεοδοσίῳ Φιλοθείτῃ. Καζακλή 12. Νικλ. Δημητριάδῃ, Πολυδρ. Ζέκου. Ἐνταῦθα. — Γερασ. Καμβύση 3, Νικολ. Κομνηνῷ 3, Χρήστ. Παπαδοπούλῳ 3. Βαλτσικίον ἐλάβομεν εὐχαριστοῦμεν.